

VÅRDFÖRBUNDET

Student

VÅRDFÖRBUNDET STUDENT

VFU-rapport 2023

Vårdförbundets studentmedlemmar om den verksamhetsförlagda utbildningen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Förord	3
2. Sammanfattning	4
3. Resultat VFU-enkät 2023	6
3.1 Före VFU	6
3.2 Under VFU	8
3.3 Efter VFU	13
4. Metod	14
5. Slutsats	16
5.1 Analys	16
5.2 Vårdförbundet Students åtgärder för en kvalitativ VFU	17

1. Förord

Framför dig har du Vårdförbundet Students årliga VFU-rapport. Det är en sammanställning av studenternas upplevelse och betyg av sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) och ett medskick till lärosäten, arbetsgivare och beslutsfattare om hur denna viktiga del av utbildningen kan förbättras.

Vikten av VFU kan inte nog understrykas och är en central del av utbildningen till biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska.

Under hösten 2023 så måste VFU:n leva upp till EU:s så kallade yrkeskvalifikationsdirektiv, vilket ska göra det möjligt för vissa professioner att verka över hela EU. Det ställer än mer krav på att program som sjuksköterskeprogrammet måste innehålla mer "klinisk utbildning" vilket kan tolkas som än mer VFU. Redan idag råder det brist på VFU-platser och handledare och det är känt att just bristen på VFU-platser varit en flaskhals för att få fler färdigutbildade sjukvårdsprofessioner ut i arbete. Till arbetsplatser som så väl behöver våra professioner både som kollegor och för att patienterna ska få den vård de behöver. Vår VFU rapport vill därför lyfta viktiga frågor inom VFU:n för att synliggöra både det som fungerar bra idag och vad som måste göras bättre.

Mycket glädjande så framgår det i vår rapport att fler erbjuds VFU-placering än tidigare och färre överväger byta/hoppa av utbildningen jämför med 2022. Handledare visar både ett större engagemang och kunskap kring studenternas lärandemål än tidigare.

Men pressen på sjukvården fortsätter, många får fortfarande inte sitt VFU-schema i tid och stress märks både på arbetsplats och handledare. Flera studenter används som extrapersonal under sin VFU och hela 20 procent anser att de diskriminerats, vilket är minst sagt oroande.

Vi i Vårdförbundet Student, som organiserar studenter inom professionerna biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska hoppas ni läser denna rapport med stort intresse och genom informationen från dagens studenter ska få ny inblick vad som fungerar gällande den nuvarande VFU:n och vad som kan förbättras.

Marlene Juhl. Ordförande
Vårdförbundet Student

Tack!

Linus Törneberg
Vice Ordförande
Vårdförbundet Student

Ebba Claesson
Ledamot
Vårdförbundet Student

Hugo Wenzel
Ledamot
Vårdförbundet Student

Clara Stenström
Ledamot
Vårdförbundet Student

Emma Lindell
Ledamot
Vårdförbundet Student

Elin Törnqvist
Ledamot
Vårdförbundet Student

Mahar Taleb
Ledamot
Vårdförbundet Student

Ludvig Alm
Ledamot
Vårdförbundet Student

2. Sammanfattning

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) utgör en stor och betydande del i utbildningarna till biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska. Studenterna får under sin VFU möjlighet att träna praktiska färdigheter men även att omsätta de teoretiska kunskaperna i praktiken under handledning. Studenterna får genom VFU mer erfarenheter och kunskap om respektive huvudområde:

- Biomedicinsk laboratorievetenskap
- Omvårdnadsvetenskap
- Radiografi

Under VFU ska studenterna ges möjlighet att utveckla sin yrkeskompetens och skaffa sig erfarenhet i det interprofessionella teamarbetet. Vårdförbundet Students tidigare rapporter visar att möjligheten till reflektion tillsammans med en handledare är viktig för inläringen och spelar en stor roll för hur studenterna upplever sin VFU. VFU ska hålla en hög kvalitet och utbildningarna ska tillgodose samhällets krav på välutbildad hälso- och sjukvårdspersonal.

Vårdförbundet Student har drivit frågan om jämlik VFU med hög kvalitet som en av våra viktigaste frågor sedan 2015. Studentstyrelsen genomför årligen en undersökning bland studentmedlemmarna som sedan presenteras i en årlig VFU-rapport.

Under våren 2023 har Vårdförbundet Student skickat ut en VFU-enkät med frågor som berörde allt från praktiska delar som schema till handledning och arbetsmiljö. Frågorna var uppdelade i tre områden; före VFU, under VFU och efter VFU.

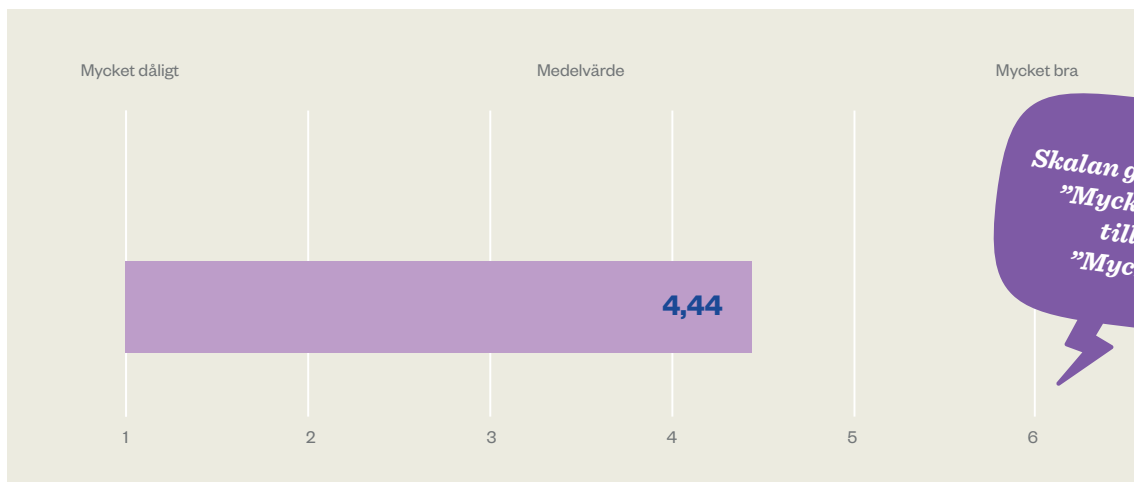
VFU-rapporten 2023 baseras på enkäten som besvarades av 975 studenter vilket kan jämföras med tidigare år då 1017 studenter svarade år 2022 och 1258 studenter svarade år 2021. Tidigare år har enkäten gått ut till termin tre till sex men i år inkluderades även termin två. Enkäten har besvarats framför allt av studenter i termin tre till sex. Två procent av svaren kommer från studenter i termin 2 och resten är jämnt fördelat över resterande terminer. Av de studenter som svarade studerar 3,8 procent till biomedicinsk analytiker, 4,4 procent till röntgensjuksköterska och 91,8 procent till sjuksköterska.

Flest svar har inkommit från Umeå Universitet, Karolinska Institutet och Malmö Universitet.

Generellt visar resultatet att VFU har god kvalitet men att det finns utvecklingsområden. Det sammanfattande betyget i år för samtliga VFU-placeringar respondenterna varit på är 4,4 vilket är en ökning från 2022 års rapport där resultatet låg på 4,38. Skalan gick från 1 (mycket dålig) till 6 (mycket bra).

Vilket sammanfattande betyg vill du ge dina VFU-placeringar?

Den placering som ansågs vara bästa placering av respondenterna fick betyg 5,38 och den som räknades som minst bra fick betyg 3,15 när studenterna ombads betygsätta enskilt bästa respektive sämsta placering.

Arbetet med rapporten har skett i samarbete mellan styrelsen för Vårdförbundet Student och Vårdförbundets kansli.

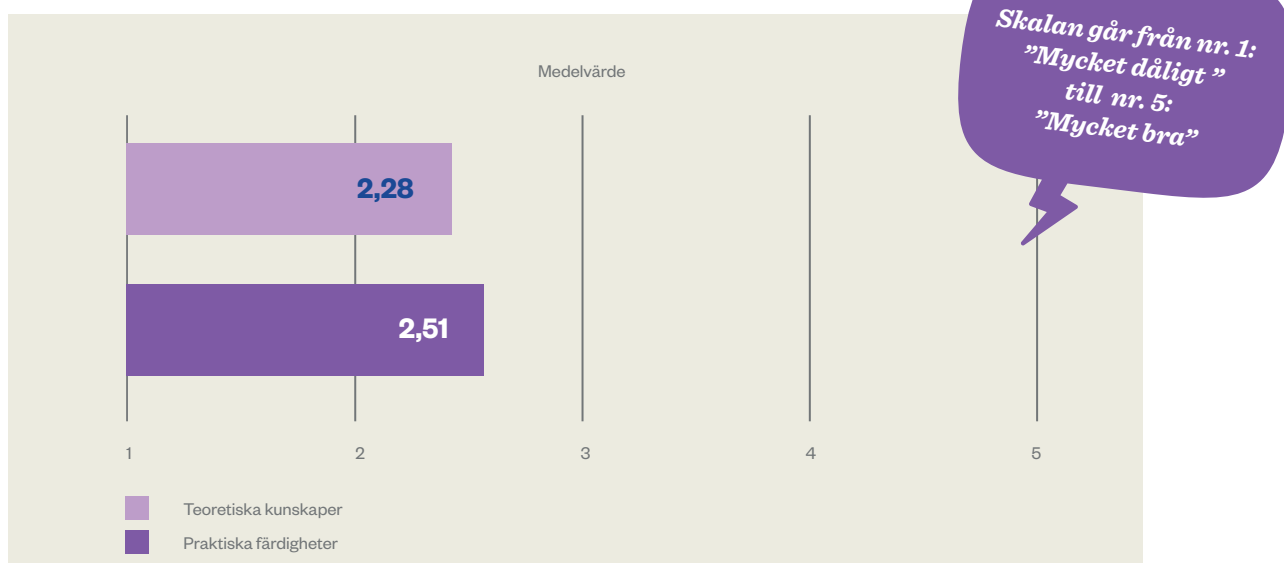

3. Resultat VFU-enkäten 2023

3.1 Före VFU

Inför VFU känner sig studenter generellt ganska förberedda inför sin placering genom förberedande studier. Studenterna känner sig något mer förberedda praktiskt än teoretiskt. Teoretiskt känner sig studenterna förberedda till ett medelvärde av 2,28 på en 5-gradig skala medan de känner sig förberedda praktiskt till ett medelvärde av 2,51.

Har den kurs du läst inför VFU förberett dig för din kliniska placering vad gäller:

7 procent av studenterna känner sig missnöjda med den teoretiska förberedelsen och 1,6 procent känner sig mycket missnöjda. De allra flesta är dock nöjda med teoretiska förberedelser där 50,2 procent svarar att de är nöjda och 16,1 procent mycket nöjda. 24,9 procent är neutrala. Här ser det ungefär likadant ut över samtliga terminer. Vad gäller lärosäten finns det några lärosäten där samtliga studenter svarat att de antingen är mycket nöjda, nöjda eller neutrala. De lärosäten som lyckats med det är Högskolan i Skövde, Linköpings Universitet och Marie Cederschiöld Högskola. På Linköpings Universitet uppgår 72,1 procent att de är nöjda med de teoretiska förberedelserna och 14 procent är mycket nöjda.

Vad gäller de praktiska förberedelserna är 40,3 procent nöjda och 15,4 procent mycket nöjda. 13,6 procent är missnöjda och 4,1 procent är mycket missnöjda. 26,2 procent av studenterna håller sig neutrala. Även vad gäller de praktiska förberedelserna så ser svaren ungefär likadana ut i de olika terminerna. De flesta studenterna är nöjda med sina praktiska förberedelser men till skillnad från de teoretiska förberedelserna finns inget lärosäte som saknar missnöjda eller mycket missnöjda studenter. Det ter sig alltså som att lärosätena generellt är bättre på att förbereda studenterna teoretiskt än praktiskt inför VFU-perioder.

De allra flesta studenter har blivit erbjudna VFU-placering. Endast 4,4 procent svarar att det hänt att lärosätet inte kunnat erbjuda en VFU-placering. Det ter sig vara en positiv trend, då procenten som inte blivit erbjudna en placering har sjunkit från 7 procent år 2022 och 8,8 procent 2021.

7,1 procent av studenterna i termin 6 svarar att det hänt att de inte erhållit en VFU-placering vilket är högre än studenterna i termin 3, 4 och 5 där 3-3,5 procent svarat att det hänt att de inte fått en placering. Vad gäller de olika lärosätena har 17,6 procent av studenterna på Högskolan i Skövde svarat att det hänt att de inte erhållit en placering. 15,8 procent av studenterna på Högskolan Väst och 15,4 procent av studenterna på Mittuniversitet har svarat detsamma. Några lärosäten sticker ut positivt där studenterna svarat att de alltid fått en VFU-placering och lärosätena är Högskolan i Halmstad, Karolinska Institutet, Malmö Universitet, Mälardalens Högskola, Röda Korsets Högskola och Sophiahemmet Högskola.

Studenterna tillfrågades om de fått schemat senast två veckor innan starten på VFU-perioden. 20,1 procent av studenterna svarar att de alltid fått schema senast två veckor innan och 24,7 procent svarar att de oftast fått det. 24,9 procent svarar att de ibland fått det och 16,4 procent svarar att de sällan fått schema två veckor innan. 13,5 procent av de tillfrågade uppger att de aldrig fått schema senast två veckor innan VFU-periodens start.

Det händer att studenter får VFU-placering på annan ort än sin studieort och då ställdes frågan om lärosätet bistått studenten med *alternativt boende* under VFU-perioden. För 68,1 procent av de svarande var det inte aktuellt men 26,7 procent svarade att de inte fått någon sådan hjälp. 5,3 procent av de svarande uppgav att lärosätet bidragit med hjälp att hitta alternativt boende.

3.2 Under VFU

Majoriteten av frågorna i årets enkät berörde studenternas upplevelser under sin VFU. En aspekt som spelar in på hur mycket studenter kan fokusera på sin VFU handlar om andra akademiska uppgifter som tilldelas studenten parallellt med VFU. Det kan röra sig om exempelvis hemtentamen, salstentamen eller inlämningsuppgifter. 65,6 procent av studenterna svarade att de alltid blivit tilldelade akademiska uppgifter parallellt med VFU. 16 procent svarade att de ofta får det och 10,3 procent att de ibland får det. Enbart 3,3 procent svarade att de sällan får det och 3,8 procent svarade att de aldrig får sådana uppgifter.

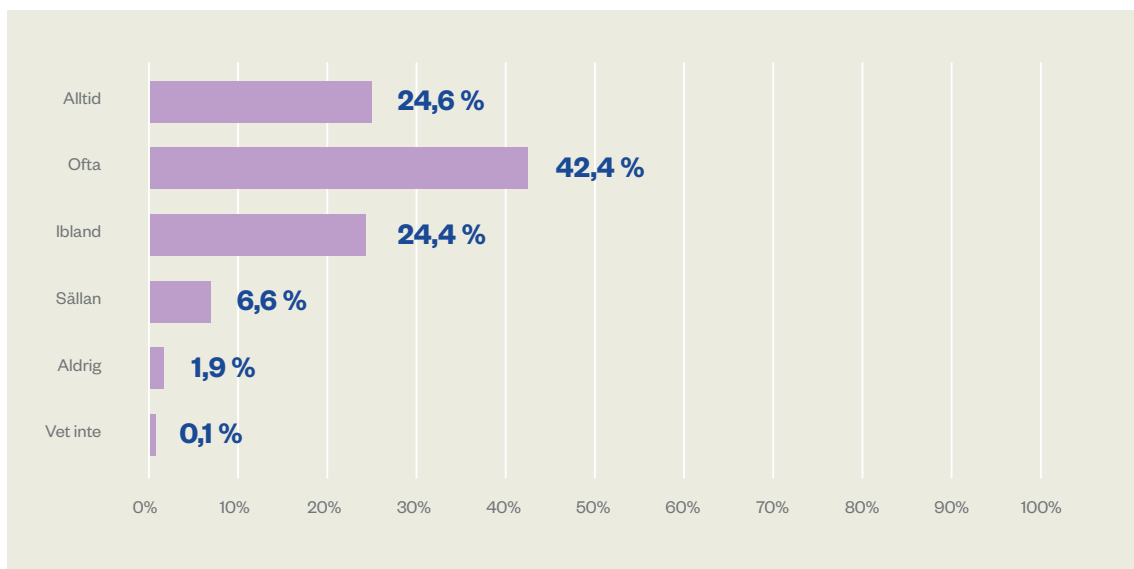
Studenterna anser att handledarna generellt har god kunskap kring studentens lärandemål där 53,7 procent upplever att handledaren ofta eller alltid har kunskap, vilket är en ökning med 10 procentenheter från förra året. I årets enkät ansåg dock 28,7 procent att handledaren ibland hade kunskap om målen, 13,1 procent svarade att handledaren sällan hade kunskap och endast 3,3 procent upplevde att handledaren inte alls hade kunskap om lärandemålen.

Lite mer än hälften, 55,9 procent, av studenterna uppger att de ofta eller alltid har haft en regelbunden kommunikation samt reflektion tillsammans med handledare under VFU-perioden. 28,4 procent uppger däremot att de enbart ibland haft reflektion med sin handledare. 12,4 procent uppger att de sällan haft det och 3,3 procent uppger att de aldrig har haft regelbunden kommunikation och reflektion med sin handledare.

Handledarens engagemang och kunskap om läroplanen är viktig för att kunna vägleda studenten att uppnå sina lärandemål. Positivt är att majoriteten, 67 procent, av studenterna upplever att handledaren oftast eller alltid varit engagerad och tagit sig tid för att utbilda och stötta studenten. 24,4 procent uppger att de ibland haft den upplevelsen medan 6,6 procent sällan upplevt det. 1,9 procent av studenterna upplevde att handledaren aldrig varit engagerad eller tagit sig tid för att utbilda och stötta studenten.

”Handledaren har både haft för hög arbetsbelastning och saknat tillräckligt med tid för uppdraget. Fanns ingen tid för reflektion. Ofta fick man bara hänga på. Många gånger sa hon inte ens hej när jag kom till arbetsplatsen.”

Har handledarna varit engagerade och tagit sig tid för att utbilda och stötta dig?

För att studenten ska ha bästa möjligheterna att nå lärandemålen behövs en handledare som är väl insatt i VFU-placerings rutiner. Majoriteten av de svarande har haft en handledare som tillhört avdelningen där studenten var placerad. 22,5 procent av studenterna uppger att de sällan haft handledare som normalt inte tillhör avdelningen och för 24,9 procent händer det ibland. 6 procent av studenterna uppger att de ofta har handledare som normalt inte tillhör avdelningen och 2,5 procent uppger att de alltid har handledare som normalt inte tillhör avdelningen.

Att enstaka tillfällen ha en handledare som är från en annan profession än den studenten tillhör kan inträffa. Att däremot handledas av en handledare från en annan profession under mer än hälften av en VFU-period är negativt för studenten. Ungefär hälften av studenterna, 51,9 procent, uppger att de blivit handledda av den egna professionen under större delen av sin VFU. 17,6 procent uppger att de ibland har en handledare från en annan profession under mer än hälften av VFU-perioden. Däremot uppger 17,6 procent att det ibland händer att de har en handledare av en annan profession under mer än halva tiden av sin VFU-period. 7,2 procent uppger att det ofta händer och 3,3 procent uppger att de alltid har haft en handledare av en annan profession under mer än hälften av VFU-perioden.

Den huvudsakliga handledarens aktiva deltagande vid slutbedömningen är nödvändigt för att studenten ska få en enhetlig bedömning. På frågan gällande den huvudsakliga handledarens deltagande på slutbedömningen uppger ungefär hälften, 48,5 procent, av studenterna att handledaren alltid deltar. 26,3 procent uppger att handledaren oftast deltar och 12,0 procent uppger ibland. Att handledaren sällan deltar uppger 12,9 procent och att handledaren aldrig deltar 4,9 procent. 1,3 procent har svarat "vet ej".

Vidare fick studenterna frågan om de upplevt bristande handledarskap. Därefter listades sju exempel på orsaker som studenterna kunde välja mellan. 20,1 procent av de som svarade upplevde inga brister i handledarskapet under sin VFU-tid. 25,4 procent upplevde att handledaren har för hög arbetsbelastning och 14,5 procent upplevde att handledaren inte hade tid för uppdraget. 13,6 procent upplevde att handledaren saknar pedagogisk kunskap och 11,6 procent uppfattade handledaren som omotiverad. 4,4 procent uppgav att handledaren var ny i sin yrkesroll och 2,7 svarade att de inte vet orsaken.

Det fanns även utrymme för fritextsvar gällande brister i handledning och flera fritextsvar kom in. Några av svaren är:

”Handledaren har haft mycket jobb samt oförberedd att ha mig som student”

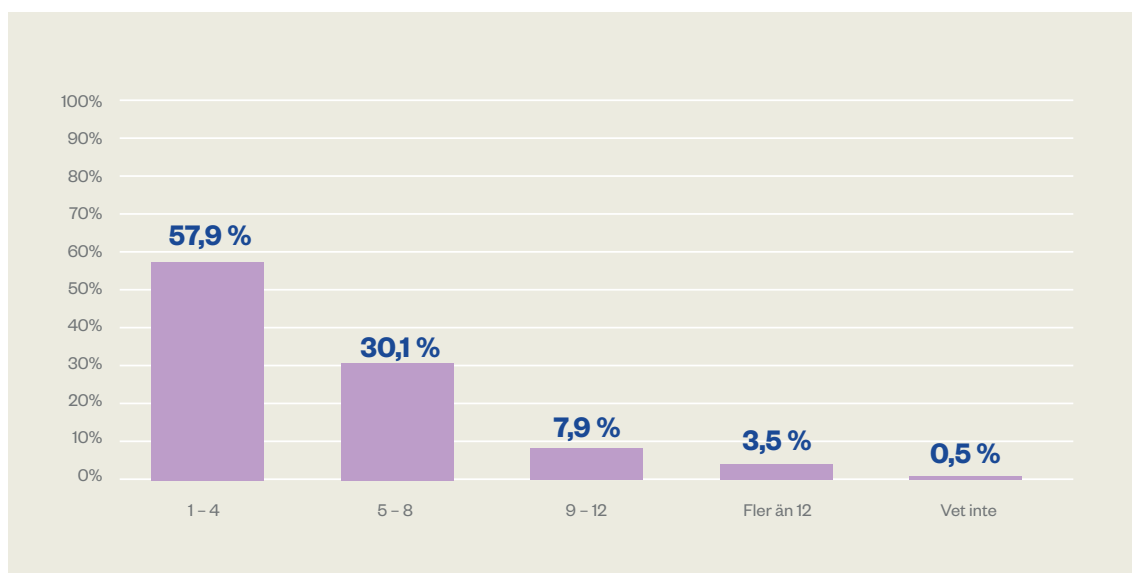
”Få möjligheter till att bedriva undervisning i enrum med studenter, brist på datorer eller så störs övrig personal när handledaren ska undervisa eller reflektera med oss.”

”Inte talat om för mig hur jag ligger till utan bara sagt att det gått bra för att sedan under mittbedömningen ge mig underkänt på alla punkter.”

Kontinuitet i handledarskapet ger bättre förutsättningar för studenterna att känna sig trygga under sin VFU-placering och gör att studentens lärande kan följas i enlighet med samtliga lärandemål. Majoriteten av studenterna, 57,9 procent, uppger att de som mest haft en till fyra handledare under en och samma VFU-period. 30,1 procent uppger att de haft fem till åtta handledare, medan 7,9 procent uppger att de haft nio till tolv handledare under samma VFU-period. 0,5 procent svarade att de inte vet hur många handledare de haft under en VFU-period.

”Vanligt att gå med flera olika handledare som varit olika motiverade till studenter. Svårt att utvecklas då känslan är att man börjar om på noll vid varje ny handledare. Så största bristen i handledningen har varit att det knappt känts som att jag haft en specifik handledare.”

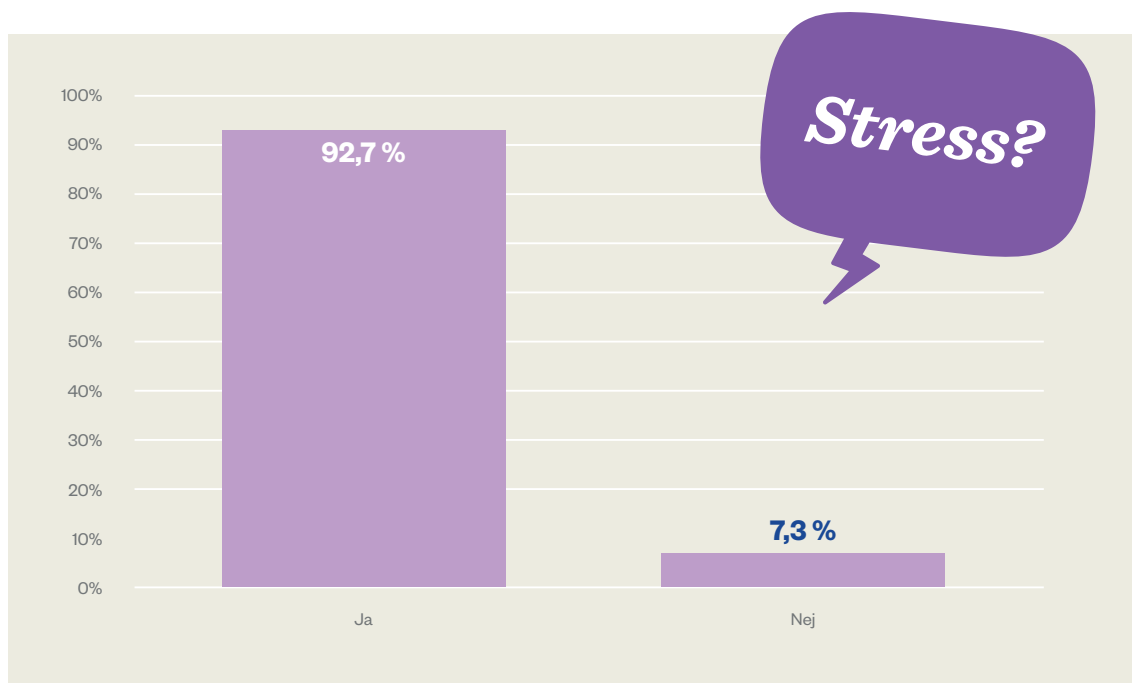
Hur många handledare har du haft som mest under en och samma VFU-period?

Det är viktigt att studenten kan fokusera på sitt lärande under VFU och inte känna att personen används som extrapersonal under sin VFU. I årets enkät svarade 37,4 procent att de ibland känt sig som extrapersonal, 18,1 procent har känt det ofta och 5,8 procent har alltid känt sig som extrapersonal. 21,6 procent har sällan känt så och 15,9 procent har aldrig känt det. Det är en ökning jämfört med förra årets rapport där 36,4 procent ibland känt sig som extrapersonal, 15,3 procent kände det ofta och 5,9 procent kände sig alltid som extrapersonal.

En stressfaktor för studenterna är kravet på 100 procent närvaro där studenter upplever stress över att bli sjuka under sin VFU-period. 92,7 procent av studenterna svarade att de upplevde denna stress. I termin 6 är det 94,7 procent som upplever stressen vilket är den termin där högst andel studenter upplever den. I lägre terminer är det över 90 procent av studenterna som upplever stressen. På ungefär hälften av alla lärosäten uppger samtliga studenter som besvarat enkäten att de upplever stressen.

Upplevde du stress över att bli sjuk under VFU?

Vid frågan om studenten faktiskt har missat VFU-tid på grund av sjukdom uppger 31,4 procent att de gjort det och 68,2 procent att de inte gjort det. Vidare uppger 87,8 procent att de har haft möjlighet att ta igen missad VFU-tid under samma termin. 8,3 procent av studenterna uppger att de inte fått möjlighet att ta igen missad VFU-tid under samma termin och 4,0 procent har svarat att de inte vet.

Att bli väl bemött och behandlad på sin placering lägger grunden för studenters psykiska mående och förmåga till inläring under VFU. Majoriteten, 77,2 procent, uppger att de aldrig blivit diskriminerade på sin VFU. Dock uppger 8,8 procent att de ibland blivit diskriminerade och 1,9 procent uppger att de ofta blivit det. 8,8 procent uppger att de sällan blivit diskriminerade. Studenterna gavs möjlighet att skriva i fritext om de blivit diskriminerade under sin VFU-placering.

”

Blir behandlad annorlunda på grund av att jag är ung och inte har någon tidigare erfarenhet inom vården. Detta gör att jag inte vill berätta min ålder eller tidigare erfarenhet, eftersom det skapar en miljö där det framstår som att jag saknar kompetens.

Du är ju så ung!

Kan man vara så ung och plugga till ssk?

Eftersom du inte har någon tidigare erfarenhet...

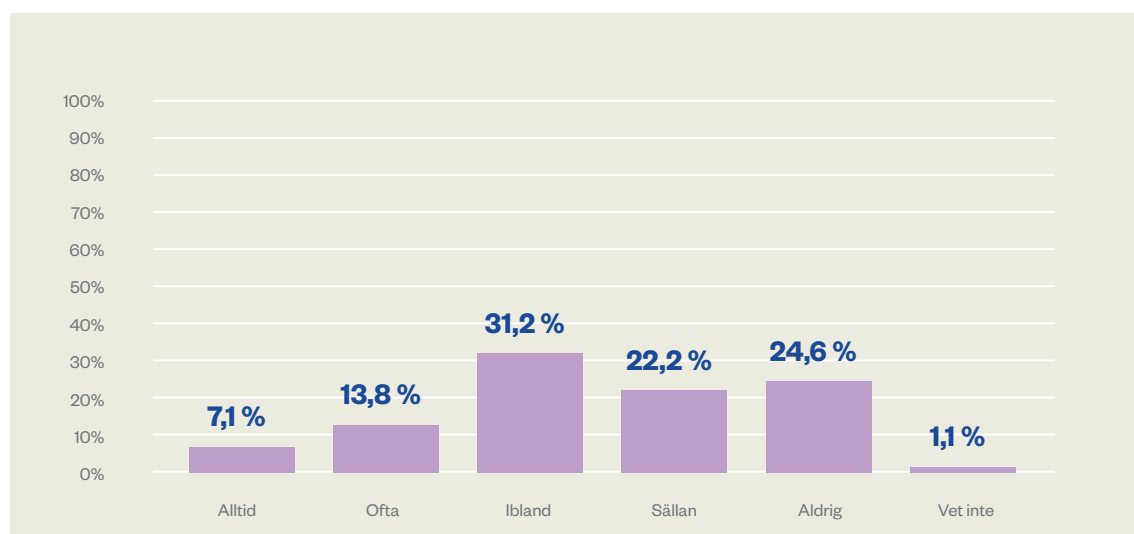
Visst var det du som inte hade någon tidigare erfarenhet?

Dessa två delar nämns ofta som något negativt, exempel på vad man får höra.

Har upplevt diskriminering pga. ålder. Nedvärderande uttal i min närvaro att äldre ska inte ta utbildningsplatser från yngre (för att dem är bättre) och återkommande frågor om hur gammal jag är.

I årets enkät tillfrågades studenterna om deras psykiska hälsa har påverkats negativt på grund av genomförd VFU. Nästan hälften, 46,8 procent, av studenterna upplever att deras psykiska hälsa aldrig eller sällan har påverkats negativt av genomförd VFU. Dock upplever 31,2 procent att den psykiska hälsan påverkas negativt ibland, 13,8 procent upplever att deras psykiska hälsa ofta påverkas negativt och 7,1 procent upplever att den alltid påverkas negativt av genomförd VFU. Resultatet visar dock en viss skillnad mellan terminerna. 28,1 procent av studenterna i termin 6 ofta eller alltid upplever att deras psykiska hälsa påverkas negativt av VFU, vilket kan jämföras med studenterna i termin 2 där endast 10,6 procent upplever detsamma.

Upplever du att din psykiska hälsa påverkats negativt på grund av genomförd VFU?

Om en student blir illa behandlad under sin VFU är det viktigt att få stöd och därför viktigt att veta vem studenten ska vända sig till. I årets enkät ställdes frågan om studenten visste vem som skulle kontaktas om detta händer. 39,9 procent svarade att de alltid vet vem som ska kontaktas. 24,2 procent uppgav att de ofta kände till det och 14,8 procent att de ibland kände till det. 10,5 procent uppgav att de sällan visste och 5,9 procent att de aldrig visste.

Vad gäller samarbetet med VFU-placering och lärosäte så svarar 55,5 procent att samarbetet fungerade bra och 19,8 procent ansåg att samarbetet inte fungerade bra. Nästan en fjärdedel (24,7 procent) vet inte hur samarbetet fungerar. Svaren ser liknande ut över samtliga terminer.

3.3 Efter VFU

22 procent svarade i förra årets VFU-enkät att de övervägt att byta yrke eller utbildning efter en VFU. I årets enkät har siffran minskat och 19,2 procent uppger att de övervägt att avsluta sin utbildning efter en VFU. År 2021 hade 23,5 procent övervägt det vilket tyder på en positiv trend. Fördelningen ser liknande ut över terminerna i årets enkät. Samtliga lärosäten har studenter som funderat på att avsluta sin utbildning efter VFU.

Det gavs möjlighet i årets enkät för studenterna att skriva fritt den främsta anledningen till att de övervägt att avbryta utbildningen. Av frisvaren handlade flertalet om dåligt arbetsklimat på VFU-placeringen. Många av studenterna upplevde bland annat en dålig arbetsmiljö samt överbelastade och oengagerade handledare. Flertalet studenter uppger att de blivit illa behandlade både av handledare och övrig personal, vilket har gjort att de ifrågasätter om de verkligen vill arbeta inom vården.

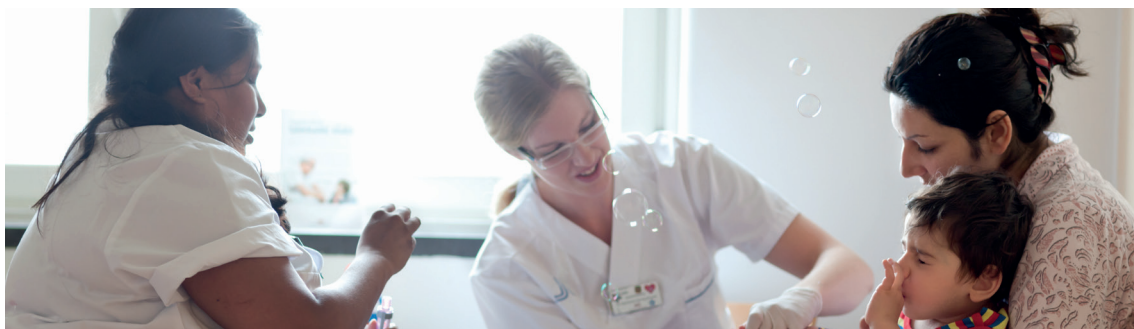
”Kände mig stressad som student eftersom min handledare var så överbelastad, kände mig inte motiverad till att jobba som SSK.”

Flertalet studenterna kände att de inte heller fick stöd från skolan. I svaren var begreppet “stress” vanligt förekommande, både avseende studenternas egna mående under VFU och arbetsbelastningen från skolans håll under dessa perioder.

”Stress och orimliga tider. Ingen möjlighet att styra sin egen tid, hög belastning i skolan då vissa kurser löper parallellt. Inget stöd från lärare.”

Studenterna är dock överlag nöjda över möjligheterna att uppnå sina lärandemål under sin VFU. 85,8 procent av studenterna upplevde att de alltid eller ofta haft möjligheten, 11,2 procent svarade ibland och endast 2,6 procent upplevde att de aldrig eller sällan fått möjligheten att nå sina lärandemål under sin VFU-placering.

I årets enkät ställdes frågan om studenterna hade kunnat tänka sig att börja jobba på VFU-placeringen efter avslutad examen. Resultatet visar att endast 8,4 procent alltid hade kunnat börja jobba på placeringen, 27,5 procent uppger att de ofta hade kunnat och 38,5 procent ibland. 15,4 procent uppger att de sällan hade kunnat börja jobba där efter examen och 8,6 procent svarade aldrig. 1,7 procent svarade “vet inte”.

4. Metod

Undersökningen genomfördes som en webbenkät och kunde exempelvis besvaras på pc, surfplatta eller mobil. Enkäten var möjlig att besvara under perioden 14 mars till 16 april 2023. Flera påminnelser skickades också ut under perioden. En sista påminnelse skickades med SMS.

Definitioner

I rapporten benämns högskolor och universitet även som lärosäte.

Urval och svarsfrekvens

Webbenkäten har skickats till samtliga medlemmar i Vårdförbundet Student från andra till sjuätte terminen på utbildningarna till sjuksköterska, röntgensjuksköterska och biomedicinsk analytiker. Kravet har också varit att studenten har en registrerad e-postadress i Vårdförbundets medlemsregister och medger utskick. Undersökningen är alltså inte en totalundersökning sett till samtliga studenter på de aktuella utbildningarna. Däremot utgör studien i princip en totalundersökning bland de studerande som är medlemmar i Vårdförbundet Student.

975 studenter valde att besvara enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på cirka 18 procent. 52 personer har aktivt valt att inte delta. Frågor om lärosäte, program och termin och betyg på VFU var obligatoriska att besvara i formuläret för att komma vidare i enkäten, medan övriga var valfria.

Svarande:

975

Svar fördelat på utbildningar:

Andel

Biomedicinsk analytiker:

4,4 procent

Röntgensjuksköterska:

3,8 procent

Sjuksköterska:

91,8 procent

Bortfall

Vi kan se att antalet svar och fördelningen på de olika lärosätena till stor del följer utfallet tidigare år, om än med några färre svar överlag. Vi kan därför inte se att det skulle finnas något systematiskt bortfall som påverkat resultatet även om vi gärna sett att fler besvarat enkäten. Ett par lärosäten hade dock färre än 20 respondenter vilket vi haft som gräns för att lärosätet ska få ingå i VFU-rankingen sedan den startades 2016. I år är första gången som ett par lärosäten inte når upp till den gränsen. De studenternas svar ingår dock givetvis i analysen av övriga frågor.

VFU-ranking

Likt tidigare år baseras VFU-rankingen på frågan "Vilket sammanfattande betyg vill du ge dina VFU-placeringar?". Det lärosäte som fått bäst resultat och enligt studenternas omdömen haft de mest uppskattade VFU-placeringarna är i år Högskolan Kristianstad som kammar hem förstaplatsen i rankingen!

Högskolan Kristianstad stod i år som klar vinnare medan målfoto fick tas till för att konstatera att Röda Korsets Högskola tagit silvermedaljen och Högskolan i Halmstad fått bronsplaceringen. Utanför prispallen men tätt efter topp tre hittar vi bland andra Mittuniversitetet, Linköpings Universitet och Jönköpings Universitet.

***Vårdförbundet Student
önskar vinnarna stort grattis!***

- 1. Högskolan Kristianstad**
- 2. Röda Korsets Högskola**
- 3. Högskolan i Halmstad**

5. Slutsats

5.1 Analys

Generellt håller VFU hög kvalitet där medelbetyget på VFU är 4,4 på en sexgradig skala där sex är högsta betyg. Det är en ökning med 0,02 enheter från förra årets resultat, men ändå lägre än de VFU-rapporter som berörde VFU som studenter varit ute på innan pandemin (4,52 år 2020 och 4,48 år 2019). Kanske ser vi en återhämtning i VFU-kvalitet efter pandemi med alla utmaningar det inneburit för studenter ute på VFU.

Det är fortsatt studenter som inte erbjuds VFU-placeringar, det tenderar vara regionsbundet, då vissa regioner kan erbjuda placering för samtliga sina studenter när andra inte kan det. Att färre studenter än tidigare uppger att de inte erbjudits VFU-placering kan bero på pandemin, men också de viktiga nationella insatser som gjorts för VFU. Exempelvis den nationella VFU-samordnaren.

Studenterna känner sig mer förberedda praktiskt inför VFU än teoretiskt. Studenterna är mer nöjda med den teoretiska förberedelsen än den praktiska.

Organisatoriska förberedelser såsom schema i god tid inför VFU är fortsatt ett eftersatt område där många uppger att de inte eller sällan får schema mer än två veckor innan VFU-start. För de studenter som får VFU-placering på annan ort är det många som inte får hjälp med boende vilket är en utmaning för studenterna.

Fortsatt uppger majoriteten av studenterna att de får akademiska uppgifter parallellt med VFU vilket gör att studenterna utsätts för stress och att de inte på samma sätt kan fokusera på sin VFU.

Vad gäller handledarskapet visar rapporten att studenterna generellt är nöjda med handledare och handledarens kunskaper men att det även här finns utrymme för förbättring. De stora förbättringsområden som finns är tillgången till handledare och då främst handledare från den egna professionen och som arbetar på den enhet studenten är placerad på. Tid är en annan faktor som spelar in där brist på tid för uppdraget bidrar till en sämre kvalitet på handledningen där handledaren behöver få utrymme i sitt schema och i sin arbetsbelastning för att handleda och lära ut.

En stressfaktor för studenterna är närvarokravet på 100 procent vilket är ett krav oavsett om målen är godkända eller ej. Här uppger nästan alla att de är stressade över att bli sjuka under en VFU-period vilket kan bidra negativt till studenternas psykiska hälsa. De flesta som missar tid verkar dock kunna ta igen tiden under innevarande termin vilket är positivt.

Rapporten visar att en stor andel studenter anser att deras psykiska hälsa försämrats på grund av VFU. Här kan vi förutom stressen över 100 procent närvaro även se att det finns studenter som upplever sig utsatta för diskriminering på sin VFU, hela 20 procent upplever detta vilket är anmärkningsvärt. Man kan också tänka sig att arbetsbelastningen på VFU-placeringen försämrar studenternas psykiska hälsa.

Det finns studenter på samtliga lärosäten som funderat på att avbryta utbildningen efter VFU. Vi ser dock att färre funderar på att avbryta sin utbildning jämfört med tidigare år vilket är positivt och kanske har det att göra med att arbetsmiljön förbättrats något i vården jämfört med under pandemin.

Att studenter kan tänka sig börja arbeta på en VFU-placering räknas som ett gott betyg för placeringen men där finns utvecklingspotential för att få fler studenter att känna att de vill börja jobba på någon av sina placeringar. För placeringar som har egna utvärderingar kan det vara en fråga att ta med för att verkligen bedöma om ens VFU, arbetsmiljö och bemötande är av hög kvalitet eller om det finns utvecklingsområden!

5.2 Vårdförbundet Students åtgärder för en kvalitativ VFU

- **Simulering och Kliniskträningscentrum:** För en kvalitativ VFU behöver studenten ges rätt förutsättningarna och förberedelser inför de praktiska momenten. Därför ska samtliga studenter ha tillgång till kliniskt träningscentrum (KTC).
- **Samverkan:** För att få en starkare koppling mellan akademi, lärosäte och vårdverksamhet krävs en särskild organisation med studierektor/klinisk lektor som utbildningsansvarig i verksamheten. Organisationen ska byggas upp i samverkan med utbildningsanordnaren.
- **Studentinflytande:** Att studenter får inflytande över sin utbildning och sin studiesituation ser vi i Vårdförbundet Student som självklart. Vårdförbundet Student anser att varje lärosäte bör ha ett programråd med studentrepresentanter för att på så sätt kunna påverka och ha inflytande på sin utbildning.
- **Arbetsmiljö:** Studenter bör få sina scheman senast två veckor i förväg. Ökad marginal för studenter att ta igen missad VFU, tid och utrymme för reflektion tillsammans med handledaren är viktiga komponenter för ett gott lärande. Studenterna ska inte ersätta ordinarie personal eller räknas in i bemanningen. Att ha ett fåtal handledare som känner till studentens mål och studentens kunskaper under VFU är en stor och viktig fråga. Studenter ska ges möjlighet till återhämtning.
- **Handledares förutsättningar:** För en god VFU krävs det att handledaren har goda villkor och förutsättningar för uppdraget, så som tid för förberedelse och reflektion. VFU-handledare behöver ha en handledarutbildning av akademisk grund. Personalbrist och dålig arbetsmiljö för handledare påverkar även studenters arbetsmiljö.
- **Interprofessionellt lärande:** Vårdförbundet Student anser att lärosätena ska verka för att det interprofessionella samarbetet stärks och att interprofessionellt lärande blir en prioriterad del i utbildningen till biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska. Detta för att identifiera, belysa och utveckla professionernas roller och kompetenser i hälso- och sjukvårdsteamet.

Presentation av vår politik med fler förslag på åtgärder finns i den studentpolitiska plattformen på vardforbundet.se/student

Vårdförbundet är ett yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen. Vi är cirka 114 000 sjuksköterskor, barnmorskor, biomedicinska analytiker och röntgensjuksköterskor som arbetar för en personcentrerad säker vård och ett hållbart yrkesliv. Tillsammans utvecklar vi villkor, yrke och vård.

vardforbundet.se

